

ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

ΑΡΝΑ

Στὸν Ταγκόπουλο.

Πύργος παλαικός, με χτισμένα ως με τὴ μέση τὰ παρεθύρια, με πολεμότρουπες σὲ κάθε του ἔγκωνάρι· στὸ λιακὸ⁽¹⁾ εἶναι ἀραδιασμένα παλιὰ καὶ σκουριασμένα σύνεργα· φυτάρια, ἀξίνες, αἰνιά, ἀλέτρια. Ὅπου ἡ φωτογωνιά, δλόγυρα ψαθιά στρωμένα μ' ἀντρομίδες. Κάπια τροκάνια κρέμονται καὶ κουδούνια περασμένα σ' ἀγριοθήσιες βέργες, καὶ δρεπάνια, βεδούρες, κοφρίνια λυγίσια, καὶ τομαρία ἀπὸ τσακάλια δὺο κερφωμένα ἰπλωτὰ στὸν τοῖχο. Δὺο κασσιέλες με ζουγραφιστὰ ἀπάνου ἐλάφια καὶ τράγους. Ἀπάνου τους ἀκουμπισμένα ἕνα χωνί, μιὰ κρισάρα, ἕνα κόσκινο, δὺο κέδρινα κανάτια, ἕνα ρογι τοῦ λαδιοῦ, καὶ σὲ μιὰ ἀγκωνὴ ἕνα σκαφίδι μεγάλο γιὰ τὸ ζύωμα. Στὴ φωτογωνιά κἀθεται ὁ γέρος, καὶ ὁ ψηλὸς πλουμιδιασμένος⁽²⁾ λυχνοστάτης στέκει ἀπάνουθι του με κρεμαστὸ στὴν κορφή του τὸ λυχνάρι· καὶ τοῦ φωτίζει τὴν ὄψη. Γέρνει συλλογισμένο τὸ κεφάλι με τὰ κίτρινογαύλιστα μαλλιά πού κρέμονται στοὺς ὤμους του δαχτυλιδωτὰ, καὶ τὰ μάτια του ἀσάλευτα τηράζουνε τὴ φωτιά· τὰ γένια του κάτασπρα τρέμουνε σὲ κάθε βαθειά του ἀνάσα, πού ἀνασηκώνονται τὰ δασιά του στήθια, ἀνοιχτὰ καὶ πλατειά. Τὸ κούτελο του σὰν πλάκα πηγαδιοῦ φαγωμένη ἀπὸ τὰ σκονιά τοῦ ὕδρου⁽³⁾, φέρνει τίς ζάρες ὡς με τὰ πυκνά του φρούδια, κι' ὡς με τὰ μελίγγια του. Ἀπὸ πάνου του, στὸν τοῖχο κρέμονται ἀραδιαστὰ καρυφύλια, ἀσημοκουμπόρες, μιὰ καρμπίνα, ἕνας μπαλτάς, χαρμπιά με χέρια κοκαλίνια, δὺο γιαταγάνια. Στὴν ἄλλη ἄκρη τὸ κονοστάσι. Μιὰ Παναγία καθισμένη σὲ θρόνο βαστάει στὴν ἀγκαλιά της ἕνα παιδί, τὸ Χριστό, με φουσκωμένα μάγουλα καὶ γουρλωτὰ μάτια· κείνη δείχνηται σκοτεινὴ καὶ θλιμένη. Ἐνας Ἀη-γιάννης, με τριχούσα⁽⁴⁾ διπλωμένος, ζυπόλυτος, με ἄγρια γένεια καὶ μαλλιά σγουρά. Τὸ καντήλι φωτίζει θαμπά. Κάτωθε ἀπὸ τὸ κονοστάσι κἀθονται

- 1) Εἶδος ταρατσας.
- 2) Κεντητός, ζουγραφισμένος.
- 3) Παίρω νερό· κουβαλάω νερό.
- 4) Εἶδος καπότας ἰπὸ γιδίσια τρίχα.

οἱ δὺο ἀδερφάδες. Διαφαίνονται οἱ μορφές τους θαμπά, σὰν σκαλισμένες στὴ μύτη, πλάκα τῆς θλίψης, στὸ μουχρωμένο χάλκωμα. Ἡ Ἀριστούλα σηκώνει τὰ μάτια πρὸς τὸ κονοστάσι δεητικά, κι' ἕνα δάκρυ μισοκρέμεται στὶς κώχες τους. Ἡ Ἄρνα τὰ χαμηλώνει ἡσκιωμένα ἀπὸ μετάνοιωση καὶ συμπόνια, καὶ τὰ χεῖλια της γραμμωτὰ καὶ σφιγμένα τὴ δειχνουνε συγκρατημένη ἀπὸ παράπονο. Στὰ χαλκομέλαφα κούτελά τους πέφτουνε τὰ κορακάτα τους μαλλιά, κάτου ἀπὸ τὰ μαῦρα γεμενιά τους, τὰ πλουμιστὰ στὶς ἄκρες με περιπλεγμένες βέργες ἀμπελίσιες. Τὰ χέρια πότε κι' ἀργὰ σαλεύουνε νοητὰ. Ἡ Ἄρνα σηκώνεται κι' ἀργὰ βαδίζοντας σὰν ἀπὸ λείψανο, περνάει ἀπὸ τὴ μεσαντρα⁽⁵⁾ στὴν ἄλλη κάμαρα, καὶ τὸ κορμί της φαντάζει κυπαρίσσι μῦρο στὴ νυχτιά. Ἀπὸ τὴν ἄλλη κάμαρα περνάει στὸ λιακωτὸ βγαίνοντας ἀπὸ τὸ πορτάκι, καὶ κεῖ κἀθεται, ὡσὰν τὴ Μοῖρα.

Ὁ γέρος κουνάει θλιβερὰ τὸ κεφάλι του, πι-κροχαμογέλαει καὶ λέει: Ἡ φαντασία μου ἀρμενίζει στὸν εὐτοχο καιρό· κι' ἀγροικῶ στὸ Πύργου τὰ θέμελα στοιχειωμένα μιλήματα καὶ καλέσματα χαρούμενα, σὰν στὸν ὄνειρά μου· ἔρχονται τὰ μιλήματα δλόγυρα μου καὶ χαροκοπάνε· καὶ γώ, σὰν τὸ παραμῦθι, γελῶ καὶ χαϊδεύω ἀραδιαστὰ τὰ κεφάλια τους. Καὶ τὰ ρωτῶ, σὰν στὸν ὄνειρά μου: Ποῦ κείεστε, ποῦ τραβάτε, καὶ τίνα κόσμο κατοικάτε, κακόμοιρα κεφάλια; Καὶ κείνα τότες παιζογελῶντας με μοῦ σκούζανε με φωνές χαρούμενες, τάχα, καὶ με κλωθογυρίζουνε με βουή· καὶ τότες, ἔτσι μοῦ φαντάζεται, νὰ λέω μιὰ προσευχὴ στὰ κονοστάσια, στὴν Παναγία τοῦ Πύργου μας, καὶ σηκώνουμαι, παγαίνω κάτωθε τους, καὶ λέω: Περικαλῶ τὴ χάρη, περικαλῶ τὴ δυναμὴ σου παντοδύναμε· καλόγνωμη βουλή καὶ τίμια, φώτισέ μας νὰ εἶναι ἡ στράτα μας ἡ φρονιμάδα καὶ ἡ ὁρμήνια⁽⁶⁾. Περικαλῶ καὶ δέουμαι, σέπο⁽⁷⁾ μας ἀπλωνε τὴ χάρη σου, ὅτι καιρὸς νὰ διώξω ἀπὸ τὸ νοῦ τὸν κόσμο τοῦ χαμοῦ. — Σταματάει, τηράζει τώρα τὴν Ἀριστούλα πού τὸν ἀκούει προσεχτικά: — Αἰ, ἀγγωνιά μου· ξέρε πὼς τὸ μάτι μου πάει ὡς με τὸ σπλάγχο σου. Γιατὶ στὴν ἀνεβλόγητη ἀγκαλιά νὰ πᾶς νὰ πέσης, νὰ παραδοθῆς; Ἄ, μ' ἔκλυες, με ταβάνωσες. Ἐλα ν' ἀκρουμαστῆς μέσα μου, σταίε τὸ δά-

- 5) Μεσοχώρισμα.
- 6) Συβουλή.
- 7) Προστασία.

τρεις φορές τὴ μέρα· καμιά φορά καὶ περισσότερες. Ἐπειτα γιὰτὶ, παρακαλοῦμε, νάχουμε μεῖς παράπονα με τὸ κ. Ξενοπούλου, καὶ νὰ μὴν ἔχουν παράπονα τὰ «Παναθηναία», οἱ «Ἀθηναί», ἡ «Διάπλασις τῶν Παίδων» καὶ κάθε ἄλλη φημερίδα ἢ περιοδικὸ πού στολιζεται με ἄρθρα του; Ἄ γελᾷε ἐμᾶς ὁ κ. Ξενοπούλος, τοὺς γελᾷε κι αὐτοῦνους, κι ὅτα βρίσκονται ὄλοι γελασμένοι δὲν μπορεῖς ἢ ἀφεντιά σου νὰ βγεῖς καὶ νὰ βάλεις τίς φωνές πὼς γελάστηκες.

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

κ. Νικολάου μίλησε τὴν περασμένη βδομάδα στὸν «Παρνασσὸ» γιὰ τὸ Βέρδη σὲ καθάρια δημοτικὴ γλῶσσα — τόσο δημοτικὴ μάλιστα, πού τὸ «Νέο Ἄστυ» τὴ βρῆκε σὲ πολλὰ μέρη καὶ πόλυ χυδαία. Δὲν εἶχαμε τὸ εὐτύχημα νὰ τὸν ἀκούσουμε τὸν κ. Νικολάου, μὰ οὔτε καὶ τὴ μελέτη του διαβάσαμε, ἀφοῦ πουθενὰ δὲν τυπώθηκε ὡς τὴν ὥρα (δὰ Νουμάς) με μεγάλη του εὐχαρίστηση θὰ τύπωνε κομμάτια ἀπ' αὐτὴν), μάθαμε ὅμως ἀπὸ φίλους κάτι νόστιμο γι' αὐτὴν πού ἀξίζει νὰν τὸ γραψοῦμε, ἀφοῦ πρῶτα σφίζουμε τὸ χέρι τοῦ καλλιτέχνη μας καὶ τὸνε συχωροῦμε. Τὸ νόστιμο λοιπὸν εἶναι πὼς ὁ κ. Νικολάου πρὶν ἀρχίσει τὴν κουβέντα του γιὰ τὸ Βέρδη προσεφώνησε, καθὼς εἶπε ὁ ἴδιος, πρῶτα τὸν πρόεδρο τοῦ «Παρνασσὸ» κ. Τιμ. Ἀργυρόπουλο σὲ ὑπερκαθαρεύουσα καὶ μόλις ξόφλησε με τὴν προσφώνηση ἀρχίησε ἀμέσως τὴ δημοτικὴ. Νὰν τῷ τὸ ζήτησε ἀραγες ὁ ἴδιος ὁ κ. Ἀργυρόπουλος αὐτὸ τὸ ρουσφέτι, ἢ νὰν τὸκανε ἐπίτηδες ὁ κ. Νικολάου γιὰ νὰ κουρευιάσει, με τὴν κατοπινὴ του ὁμιλία, τὴν καθρεύουσα;

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στῆς ἀνοιχτῆς τὸ ζῦπνημα, γλυκοριπνῶνται πέρα
Με τὰ μενεζελιά βουνα τὰ ζαφερένια οὐράνια.
Κρόκους μακριὰ στὸ πέλαγος σκορπίζει ἡ πλάνα ἡμέρα,
Οἱ κάμπιοι, οἱ κῆποι ὀλόανθοι γιομάτοι εἰν' περηφάνεια.

Ἄνοιγουν τὰ τραντάφυλλα καὶ στὸ γλυκὸν αἶρα
Πλούσια τὰ μύρα χύνουνε τ' ἄγνωστα λιβάνια
Δροσολουσμένα ἀπ' τὴν αὐγὴ, τοῦ ἡλιοῦ τὴ θυγατέρα,
Θὰ πλέξη τὰ ὀξυθὸς βοσκόσ τὴ λιγερὴ στεφάνια.

Στῆς ἀνοιχτῆς τὸ ζῦπνημα, τὰ πάντα ἀναγαλλιάζουν,
Τὰ λούλουδα οἱ τρελλῆς ψυχῆς ἀκόλαστα ἀγκαλιάζουν,
Τοῦτο γελᾷ, ἐκεῖ γέρνει ἐκεῖ σὰν κόρη ντροπαλή,

Κ' ἐμένα ξένο ἐπιθυμιά φλογίζει στὰ βελούδα
Τῶν κάμπων τῆς πετρίδας μου ν' ἀρίσω ἕνα φιλι.
Γλυκοπερνώντας φτερωτός τὰ μάκρη ὡς πεταλούδα.
Περσίας Ν. Ι. ΧΑΝΤΖΑΡΑΣ

ματα, καὶ σωμαίνανε ὕστερα σὰ νάθελαν νὰκούσουνε ἂν ἡ δοκιμὴ τους ἐπίτυχε. Μιὰ μυρουδιά δυνατὴ καὶ γερὴ ἔβγαине ἀπὸ τὴν ὀσφρὴ γῆς, κι' ὁ ἀγέρας καθαρὸς κι' ἀλαφρὸς τὴν ἀγκάλιαζε σ' ὀλόδροσα κυματίσματα. Εἶτανε μιὰ περικαλὴ καλοκαιριὰτικὴ αὐγινὴ. Τὸ χαμογέλιο τῆς αὐγῆς ὅμοιο μὲ κείνο τοῦ παιδιοῦ πού ζυπνάει. Ὅχι, πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν ῥεματιά, σ' ἕνα ἄνοιγμα τοῦ δάσου, ὁ Βερετιέφ εἶτανε καθισμένος κατὰ γῆς, ἀπάνου σ' ἕνα πανωφόρι. Ἡ Μαρία στεκότανε κοντὰ του, ἀκουμπισμένη σὲ μιὰ σιμύδα, με τὰ χέρια πίσω, στὴν ἀγκαπημένη της στάση. Σωμαίνανε. Ἡ Μαρία κοίταζε μακριὰ. Μιὰ ἄσπρη σάρπα γλύστραε ἀπὸ τὸ κεφάλι στοὺς ὤμους της. Ἐνα ἀλαφρὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα σάλευε τὰ μαλλιά της, τ' ἀνασηκωμένα με βιασύνη. Ὁ Βερετιέφ κράταε γυρμένο τὸ κεφάλι καὶ χτύπαε τὴ χλόη μ' ἕνα κλαδί πού βάσταε στὸ χέρι του. — Αἰ καλά, εἶπε, εἶσατε θυμωμένη μαζί μου; Ἡ Μαρία δὲν ἀποκρίθηκε καθόλου. — Μάσσα, εἶσατε θυμωμένη, ξαναρώτησε καρφώνοντας τὰ μάτια του ἀπάνου της. Ἡ Μαρία τὸν κοίταξε με γλήγορη ματιὰ καὶ συναπαντώντας τὰ μάτια τὸν στράφηκε ἀποτομα.

— Ναι, εἶπε. — Γιατὶ; ρώτησε ὁ Βερετιέφ ρήχοντας μακριὰ τὸ κλαδί. Ἡ Μαρία σάπασε πάλι. — Ἐπειτα ἔχετε δικιο νάσαστε θυμωμένη μαζί μου, εἶπε ὁ Βερετιέφ, ὕστερα ἀπὸ μικρὴ σκέψη. Πρέπει νὰ με πιστεύετε ὄχι μοναχὰ γιὰ ἕνα κακὸ ὑποκειμένο, μὰ ἀκόμα.... — Δὲ με καταλαβαίνετε, διέκοψε ἡ Μαρία ἂν εἶμαι θυμωμένη μαζί σας δὲν εἶμαι γιὰ μένα. — Μὰ γιὰ ποῖνε λοιπὸν; — Γιὰ σὰς τὸν ἴδιον. — Ἀκόμα, εἶπε, ἀκόμα κείνη ἡ σκέψη πού σας ἀκλουθαί. Γιατὶ δὲν κάνω τίποτα, κι' οὔτε δοκιμάζω τίποτα νὰ κάμω. Εἶσατε, Μάσσα, ἕνα θαμάσιο πλάσμα. Παίρνετε τὴν φροντίδα γιὰ τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν λίγη γιὰ σὰς τὴν ἴδια. Δὲν ἔχετε διόλου ἐγωισμό μὲσα σας. Λόγο τιμῆς δὲν εἶναι εὐκολο νὰ βρεθῆ ὄλο τὸν κόσμο μιὰ κοπέλα ὅμοια με σὰς. Τὸ δυστύχημα εἶναι πού δὲν ἀξίζω τέλεια τὴν ἀγάπη σας. — Τόσο τὸ χειρότερο. Τὸ ξέρτε καὶ ὡστόσο δὲν κάνετε τίποτα. Ὁ Βερετιέφ χαμογέλασε πάλι. — Μάσσα, ἀπλώστε τὸ ἕνα σας χέρι καὶ δόστε το μου, εἶπε ὁ

Βερετιέφ μ' ἕνα τόνο φωνῆς χαϊδευτικό. Δόστε μου τὴμορφο χέρι σας τὸ καθάριο καὶ τίμιο χέρι σας, νὰγγίζω ἀπάνου του ἕνα φιλι, με σεβασμὸ καὶ τρυφερότητα, σὰν ἕνα βραχιόλι πού ἀστόχαστο φιλάει τὸ χέρι τοῦ ἀφέντη του. Καὶ ὁ Βερετιέφ σηκώθηκε κι' ἀπλώσε τὰ χέρια του στὴ Μαρία. Τελειώστε, εἶπε κείνη, ὄλο γελᾷτε καὶ θ' ἀστειεύσατε σ' ὀλόκληρη τὴ ζωὴ. — Νὰ, εἶναι μιὰ καινούργια ἔκφραση πού μεταχειρίζαστε τώρα. Θέλει νὰ εἰπῆτε πὼς θὰ περᾶσω τὴ ζωὴ μου μετωρίζοντας. Αἰ, λοιπὸν, σεῖς κάνετε ἀκόμα χειρότερα. Χάνετε τὴ ζωὴ σας σοβαρευμένη. Ἐτσι πανταίχω ἐγώ. Μοῦ θυμίζετε, Μάσσα, μιὰ σκηνὴ ἀπὸ τὸ Don Juan τοῦ Πούσκιν. Διαβάσατε τὸ Don Juan τοῦ Πούσκιν; — Ὅχι. — Ἄ, λησμόνησα πὼς δὲ διαβάζετε τίποτα. Εἶναι μιὰ σκηνή... Κάποιος νέος τῆς Σεβίλλης ἐπισκέφτονταν κάποια Λάουρα, πού ὕστερα τοὺς διώχθει ὄλους καὶ μένει μοναχὰ μ' ἕνα πού τὸν λένε Κάρολο. Βγαίνουνε μαζί στὸ μπαλκόνι. Ἡ νύχτα εἶναι ὁμορφη. Ἡ Λάουρα τὴ θαμάζει. Καὶ τότες νὰ πού ὁ Κάρολος ἀρχίζει νὰ τῆς λέη πὼς θάρρη εἶναι καιρὸς πού θὰ εἶναι γερασμένη καὶ παραιτημέ-

κου τῆς γενιᾶς ἀκατάλυτο, σὺν ἀγιονέρι τρέμει γιὰ τὴν πράξη σου· καὶ γὼ διαμάντι δαχτυλίδι θὰ τὸ πῆξω στὸν καημὸ, νὰ σ' τὸ φορέσω νὰ σὲ καίει, κριματερό. Ποιανοῦ τὰ χεῖλια ἐπήρανε τ' ἀηδονο-λάλητό σου μίλημα; Ποιός εἶναι πού σκοτείνιασε τὸ στοχασμὸ σου; Ποιός εἶν' ὁ τίμιος μας γαμπρὸς πού πῆρε μὲ τὸ χέρι του, κ' ἔκοψε τὸ νερὸ στὸν ἀμπουλα⁸⁾ τῆς τίμιας μας γενιᾶς; Μολόγα ποιός;

Ἡ Ἀριστούλα: Ἐγὼ τὴ γνώμη κι' ἀγαθὴ, παπούλη μου, κι' ἀγροῖκα λόγο πού θὰ εἰπῶ στὴν κρίση περασμένο. Τοῦ ξακληρισμοῦ μας τὸ μοιρολόι σώνει πού ἐσπείραμε, ὅθε τόπος δικὸς καὶ στρατά γνώριμη. Θηλυκὴ γενιά γενιέται δοξαστή; Γιουρτὴ ποτὲς ἐμέστωσε τραγούδι στὸν πύργο μας; Τὰ στάρια μας ἐσπείραμε σὲ χωράφια ἀνόργωτα χρόνια καὶ χρόνια. Τὸν ἴδρω μας ραντίσαμε στὸ δι-ψασμένο χῶμα ἀπὸ ἀργατεῖα ἀντρίκια· καὶ ἡ σπο-ρὰ μᾶς δόθηκε μίζερη καὶ δύστυχη· πού νάκουμπή-σουμε; Ὁ Πύργος μας κράζει· κι' ἀποθύμησε τρα-γούδι, καὶ τ' ἀντρίκιο περπάτημα οἱ πλάκες τῆς αὐλῆς. Τότες, καλέ μου, δόξα θεοῦσι καὶ τ' ἀψυχα, καὶ μεῖς τὰ θηλυκὰ σκεπή. Ἐτσι δὲν ἐγελάστηκα, διάλεξα ἓνα κορμί, μιὰ γερὴ παληκαροσύνη καὶ ἀστόμωτη⁹⁾ λεβεντιά. Δὲν τὸ βλοῦγας; Νὰ ζονο-μάσω δὲν μπορῶ πριμοῦ τὸ εἰπεῖς τὸ ναί, πριμοῦ μὲ συχωρέσης... Κκι δέξου μου τ' ἀποσπεροῦ σὺν κοπελίτσα ἐρχόμενη νὰ σοῦ φιλήσω τὸ χέρι· δέξου με ὅπως στὰ χωράφια σοῦ φερνα τῆς δουλειᾶς τῆ θροφῆ, τὸ ἀγιοτινὸ ψωμάκι ζυμωμένο ἀπὸ τὸ χέρι τῆς μαννούλας, καὶ μοῦ χᾶϊδευες τὸ κεφαλάκι μου· δέξου με κι' ἄς λαχταρίζε μου ἡ ἀγκαλιὰ ἀπὸ τὴν ἀθιέλτη ἀμαρτία· γιὰ δόξα τῆς γενιᾶς, δέ-ξου με...

Ὁ γέρος: Χάσου στὰ σκότια τῆς νυχτιᾶς σὺν ἥσκιος βρυκολάκου· μόνε σὺν θείεις νὰ φαίνεσαι στὸ μέγα φῶς τῆς μέρας, ἔσθῃσε τὴ ντροπερὴ φω-τιά πού ξάναψε στὰ μάτια σου, καὶ διῶξε τὸ σύ-γνεφο πού σκέπει τὴν ψυχὴ σου.

Ἡ Ἀριστούλα: Ἀγούρα εἶναι τὰ στήθια μου θαρεῖς γιὰ νὰ θρέψουνε τὸ γόνυ μου; Τρανὲ παππού, βλόγα το σὺ· δένουμαι καὶ μοιρολογῶ μὲ τὴν ψυχὴ τῆς μάνας, πού κλαίει ἀταφῆ βουὴ στὸ θύμημα τῆς κρούς σὺν ἀγριοδόρι· στὰ στήθια σου τὸ λόγο μου, πού μέσα βράζει· ἀκόμα πύρινο τὸ αἷμα

8) Πηγή, ἀνάβρυσμα.

9) Ἀκράτητη, ἀνίκητη.

τὰ προγονικό· τὰ χεῖλια σου μὴν τρέμουνε σὲ ἀλυ-γιστη κατάρρα γιὰ τὴν πράξη μου.

Ὁ γέρος: Ναι, προγονικάτα ἐρχεται κι' ὁ λόγος σου τ' ἀποσπεροῦ, καὶ νιώθω πὼς σὺθήμελος¹⁰⁾ ὁ πύργος σσιέται· δὲν καταριέμαι ἀστόχαστα, τὴ τὸ αἷμα πάγωσε ἀπὸ φρονιμάδα· μόνε ἡ ὄμηρα τῆς ἀμάχης μου τρανεύει τὰ στήθια. Κι' οὔτε συμπο-νάω τὸν ζολοθρεμό σου· κι' ἀγροῖκα με. Ροδόλας ἡ γενιά μας ἀπὸ βιὸ πληθισμένη κι' ἀπὸ βουλή ἀ-γαθὴ· ὄχρητὰ δὲν ἐκάτεχε, καὶ ἡ γῆ μας ὄργω-νοταν ἀπὸ τὰ καματερά¹¹⁾, καὶ ἡ ἔργατιά ἐμέ-στωνε καὶ αὐξάνει ἀπὸ χέρια τῆς ἀντρείας· τώρα τὰ χωράφια χρόνια ἀκαρτεροῦνε τὸ μουκανητό¹²⁾ βωῖ-διού. Τὰ καρπερά χωράφια ἐχέρσωσαν· κι' ὁ θείρος δὲ θὰ γυρίση μὲ δρέπανα ν' ἀστράφτανε ὡσὺν σπα-θιὰ στὸν ἥλιο. Ἀπὸ τὰ μένα στερεὸ βασιτιότανε ἡ γενιὰ στὴ ζῆση μου, γιὰ τὴν ζολοθρεμὸς κι' ὄχρητες τὴν ἐξακλήρησε. Τώρα καὶ τὰ γεράματα μου γδι-κνωση γυρεύουνε μὲ τὸ χαμό· μὰ κ' οἱ ὄχτροι ἐξα-κλήρησαν· μὲ σὰς τὰ θηλυκὰ ἀπόμεινα, καὶ μιὰ καλόβουλη εὐκὴ σὰς δίνω νυχτόμερα, τίμιε νὰ στα-θῆτε κκι περήφανα. Μὰ ἐσύ; κίτσε, μοῦ λέεις, παπ-πούλη, στὴ γενιά καὶ μοιρολόγα. Ὡς πότε νὰ μοιρολογῶ; Ὡς μὲ τὴ δεῦτερη παρουσία; Πίσε δὴ στὴν ἀγκαλιὰ μου κι' ἀκουμάσου τὴ βουὴ τοῦ αἵματός πού σὲ καταριέται· ἀλώνισε τώρα, λάμια, τὴν τιμὴ τοῦ πύργου μας στὸ κῆμα σου· μὰ ποιός;

Ὁ γέρος ἀπλώνει τὰ χέρια του καὶ κάνει ν' ἀγκαλιάσει τὴν Ἀριστούλα πού κείνη τρέμοντας συ-μαζεύεται σιμά του.—Ποιός εἶναι; Στόνομα σου ἐκαρτερῶ ν' ἀκούσω τὸν τίμιονε καὶ πολυκρέατο¹³⁾· ἂν εἶναι κι' ἀχαμνόμερος¹⁴⁾ σπολάτη του, μόνε τιμὴ τοῦ δίνω· πὲς μου τονε.

Ἡ Ἀριστούλα: Τὰ χεῖλια μου δὲ θὰ τὸ εἰποῦσι τὸνομα πριμοῦ βλοῦγῆσι το ὁ παπᾶς... Τ' ἀκούεις; Τώρα σωπαίνω κι' ἀκαρτερῶ.—Λέγοντας ἐτοῦτα τὰ λόγια φεύγει, καὶ πάει στὸ λιακωτὸ ὅπου κάθεται ἡ Ἄρνα.—**Ἡ Ἀριστούλα:** Ἀδερφή, κα-τέχεις νοῦ καὶ λ.βδὴ κρίση, κι' εἶσαι ἡ χαμηλο-βλεπάτη μου παρηγορητῶ· ρέξε μου μὲ τὸ φῶς τῆς καλοσύνης σου.

Ἡ Ἄρνα: Ἀκῶ πού πέφτει ὁ λόγος σου σὺν

10) Ἀπὸ τὰ θεμέλια.

11) Τὰ βώϊδα στὸ ζευγάρι.

12) Μούγκρισμα.

13) Ἀπὸ μεγάλη γενιά.

14) Ἀπὸ μικρὴ γενιά.

παραμύθι· μὰ εἶναι λιμῶνας¹⁵⁾ ἀγαθὸς ἡ ψυχὴ μου, κι' ἄς προμηνιέται ἡ μπόρα. Μὴ δριμεψες¹⁶⁾ τὴ γνώμη στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι· καὶ στὴν ὑποψία τὰ λογικά σου δένονται· ἐνοιώσες τὸν πόνο μου· πὼς μοιάζει τοῦ δικού σου καὶ ζηλοφτόνησες; ἀμὴν τίνα νὰ πιστέψω καὶ νὰ εἰπῶ;

Ἡ Ἀριστούλα: Σταλάει δικιο τὸ δάκρυ μου· ὑποψιάστηκα ἐκεῖθες πού διαπέρινα γιὰς κέ-δρινες δεντροκορμίες καὶ τὸν ἀκαρτεροῦσα· στηκα τὸ λόγο σου καὶ τὰ καμώματα σου· κι' ἀ-κόμα ἐχτές δληνύχτα ἐμυροκόπας ὁ κόρπος σου τὴ μυροδιὰ τοῦ λόγγου· ξέρω τίνα νὰ μολοῦσα; Τό-μου τὸ θείεις ἀγάπα τονε...

Ἡ Ἄρνα: Εἶμαι περήφανη. Ὡς με δακεῖ δὲ φτάνω νὰ στονε ζελογιᾶσω· γνέθω καὶ γνέθω τίς νυχτιές τὸ σάβανο τοῦ πόνου μου· γὼ μοιρολογῶ γιὰ τὴ γενιά καὶ τ' ἀποσῶνω λέοντας καὶ τὸ μερ-δικό σου.

Ἡ Ἀριστούλα: Καλόβουλή μου, ἔτσι νὰ εἶσαι. Κλάψε, μὴ θείεις νὰ σμίγεται στὸ χαροκόπι μου· παγαίνω τώρα· θὰ γυρίσω τὴν αὐγὴ καὶ θὰ σοῦ σκορπίσω στὴν ἀγκαλιὰ τίς εὐωδιές τοῦ λόγγου μας· σ' ἀρέσει, ἀλάφα μου; καὶ χαιροῦ· στὴν ἀ-γάπη τῆς δόλιας σου ἀδερφῆς· τί φταίω σὺν μοῦ δίνει τὴν προτιμή¹⁷⁾; Σκύβει καὶ φιλεῖ τὴν Ἄρνα).

Ἡ Ἄρνα: Γιὰ θύμου νὰ γυρίσης ἀδερφή καλόγνωμη.

Ἡ Ἀριστούλα, τὴν πιάνει ἀπὸ τὰ χέρι καὶ τῆς λέει δέχοντας τῆς τὸ λόγγο.—Θὰ πληνεφτῶ μέσα στοὺς ἡσκιερούς δρόμους πού μὲ γυρίζουνε· σὺν τὴ νυχτιὰ πὼς θὰ περνᾶω ἀνάμωσο τους· τί λέεις μ' ἀκαρτερεῖ;

Ἡ Ἄρνα: Σ' ἀκαρτερεῖ ποτίζοντας τὰ χεῖ-λια του μὲ τὸ γλυκό σου τ' ὄνομα. Τρέχα καὶ σπι-θες ἄς πετοῦνε ἀπὸ τὴ φτέρνα σου.

Ἡ Ἀριστούλα ὄρμαει καὶ φεύγει κατὰ τὸ λόγγο. Ἡ Ἄρνα κάθεται στὸ λιακωτὸ καὶ περι-μένει. Περνάει λίγη ὥρα κι' ἀκούγεται μοιρολογητὸ τραγούδι μακρυὰθε:

Καὶ οἱ μάννες ψέφτρες γέρονται καὶ οἱ ἀδερφὲς ἀρ-γνούνται

*ἐγὼ εἶδα μάννα σὶδ χορὸ, τὴν ἀδερφή σὶδ γάμο.
τὴ χήρα μὲ τὴν ὄσφραη σὶδς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα·
Θέ μου, νὰ πέση ἡ ἐκκλησιὰ νὰ πέση τ' ἀγιο βῆμα
νὰ πλάκωνε τὴν ὄσφραη νὰ σκότιωνε τὴ χήρα.*

15) Λιμῶνας.

16) Δριμῆνω=δυναμῶνει, κάνω κάτι δριμύ.

17) Προτιμήση.

νη. «Τὶ μὲ μέλει, ἀποκρίνεται ἡ Ἀκούρα· ἴσως τούτη τὴ στιγμή κάνει κρού στὸ Παρίσι καὶ βρέχει, τὸν καιρὸ πού ἔδω

! «Στὴ δάφνη καὶ στὴ λεμονία γλυκοσυδιάζει ἡ νύχτα».

Καὶ γιὰ ποιά αἰτία νὰ μᾶς βασανίζουμε τὰ μελ-λούμενα. Ρῆγχε μιὰ ματιὰ δλόγυρα σας, Μάσσα. Καὶ δὲν εἶναι ὁμορφα ὅπως στὴ Σεβίλλη; Κοιτάχτε πὼς ὅλα φαίνονται εὐτυχημένα στὴ ζωὴ, πὼς ὅλα εἶναι νέα καὶ χαμογελαστά. Καὶ μεῖς δὲν εἶμαστε νέοι τάχα; Καὶ ὁ Βερετιέφφ προχώρησε στὴ Μιρία. Κείνη δὲν πισωγύρισε διόλου στὸ ζύγωμα του, μὰ καὶ δὲ στράφηκε κατὰ δαύτονε.

— Χαμογελάστε, Μάσσα, ξακολούθησε, μὰ μὲ τὸμορφο σας χαμογέλιο, κι' ἔχι μὲ τὸ συνηθισμένο σας, τὸ πικρό. Ἐλα, σηκώστε τὰ μάτια σας τὰ τό-σο αὐστηρὰ καὶ περήφανα. Αἶ, καλὰ, γυρίζετε κα-τακεῖ. Δόστε μου τουλάχιστο τὸ χέρι σας.

— Βερετιέφφ, ξέρτε πὼς δὲν ξέρω νὰ λέω λό-για, μὰ κείνη ἡ Ἀκούρα δὲν εἶτανε παρὰ μιὰ γυ-ναίκα. Εἶναι συχωρεμένο σὲ μιὰ γυναίκα νὰ μὴ σκέφτεται στὸ μέλλο.

— Ὅταν μιλάτε, Μάσσα, κοκκινίζετε ἀπὸ περη-φάνεια καὶ ντροπή. Τὸ αἷμα ἀνεβαίνει στὰ μάγου-

λα σὲ τριανταφυλλιά κύματα. Πόσο μ' ἀρέσει. Εἶ-ναι μιὰ μορφή.

— Χαῖρε, εἶπε κείνη, καὶ σήκωσε τὴ σάρπα τῆς ἀπάνου στὸ κεφάλι τῆς.

— Σταθῆτε, φώναξε ὁ Βερετιέφφ, κρατῶντας τὴν. Ἐλα, τί θέλτε, διατάχτε. Σὰς ἀρέσει νὰ ξα-ναπάω στὴν ὑπερσία; Θέλτε νὰ γείνω ἀγρονόμος; Σὰς ἀρέσει νὰ δημοσιέψω ρομάντζα μὲ ἀκουμπανια-μένα κιθάρας; Νὰ τυπώσω μιὰ συλλογὴ ἀπὸ ποιή-ματα; Νὰ καταπιασθῶ στὴ ζουγραφικὴ μὲ τὴ γλυ-φικὴ καὶ τὸ χορὸ τοῦ σκιοινοῦ; Θὰ κάμω ὅ,τι μὲ διατάχτε, προπάντω νὰ εἶσατε εὐχαριστημένη ἀπὸ μένα. Σὰς τ' ὀρκίζουμαι, Μάσσα, θάξκαμω καθετί.

Ἡ Μιρία σὸν κοιτάζε στὰ μάτια.

— Αὐτὰ εἶναι λόγια, εἶπε, καὶ τὰ πράματα; Λίτε πὼς θὰ μ' ἀκούστε...

— Βέβαια, εἶπε κείνος.

— Κι' ὥστόσο πόσες φορὲς σὰς παρακάλεσα...

— Σὲ τί πράμα;

— Νὰ μὴ ξαναπιῆτε.. Εἶπε χαμηλώνοντας τὴ φωνή.

Ὁ Βερετιέφφ ξέσπασε στὰ γέλια. — Καὶ εἶς τὸ ἴδιο, Μάσσα; Ἡ ἀδερφή μου δὲ μ' ἀφίνει ἡσυχὸ μ' αὐτὴ τὴν κουβέντα. Μὰ πρῶτα-πρῶτα δὲν εἶμαι

μεθύστακας. Καὶ ὕστερα ξέρτε γιὰτί μάρεσει νὰ πί-νω; γιὰ κοιτάχτε λίγο κείνο τὸ χελιδονάκι; Βλέ-πετε πὼς διαφεντεύει μὲ θάρρα τὸ κορμάκι του τ' ἀλαφρὸ; πὼς πετάει ὅπου τ' ἀρέσει; Κοιτάχτε τὸ. Σηκώνεται, χαμηλώνει, ρῆγχει μιὰ λαλιὰ χαροῦμε-νη. Αἶ, καλὰ, Μάσσα, κι' ἂν πίνω γιὰ νὰ δοκιμά-ζω τὴν αἴσθησι πού μοῦ φέρνει τὸ πιστό, γιὰ νὰ ὀρ-μάω ὅπου μ' ἀρέσει, γιὰ νὰ πηγαίνω ὅπου ἡ πιθυ-μιά μου μὲ κράζει;

— Καὶ τί τόσελος, εἶπε ἡ Μαρία.

— Πὼς γιὰ τί τόσελος; Γιὰ τί τόσελος τότες νὰ ζῆ κανίνας;

— Δὲ μπορεῖ νὰ ζῆ χωρὶς κρασί;

— Ὅχι. Ὅλη μας ἡ γενιά φτώχνης, χαλάστη-κε. Δὲν εἶναι παρὰ ἓνα μόνο πράμα πού φέρνει τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα μὲ τὸ κρασί. Ἡ ἀγάπη. Καὶ γιὰ τοῦτο σὰς ἀγαπᾶω, Μάσσα.

— Σὺν τὸ κρασί; σὰς πολυευχαριστῶ.

— Ὅχι, ὄχι Μάσσα, διόλου ὅπως τὸ κρασί. Θὰ σὰς τ' ἀποδείξω μιὰ ἡμέρα ὅταν θὰ παντρευ-τούμε καὶ θὰ ταξιδίψουμε μαζί. Φαντάζουμαι ἀπὸ τώρα πὼς θὰ σὰς φέρω μπροστὰ σὲ μιὰ ἀρχαία Ἀ-φροδίτη. Θὰ εἶναι καιρὸς τότες νὰ εἰπῶ· «Στίκει καὶ τηράζει μὲ τὴ βαθεῖα ματιὰ τῆς τὴν Ἀφροδίτη

Ὁ Βαγγέλης σιγοπατώντας φτάνει κάτω από τὸ λιακωτό· ἡ Ἄρνα σκύβει καὶ τὸν τηράζει μέσα στὰ σκοτάδια.

Ὁ Βαγγέλης : Δὲ λάθεψα ὀλόγουρα τηράζοντας στὴ νύχτα· ἀπέκασα τὸ πέρασμα τῆς στέν ἀνέφορο πού λαχάνιαζε· τὸ σκοτί της ἔδερνε τὰ κλαρικὰ τῆς στρατάς· πάει στὸ λόγγο ;

Ἡ Ἄρνα : Βαγγέλη, δὲ βολεῖ σὲ μένανε τὸ κρῖμα· κλαίει ἡ καρδιά μου νιώθοντας τὸν πόνο της, καὶ δὲ βαστῶ νὰ σὲ δεχτῶ στὴν ἀγκαλιά μου· πήγαινε· σὲ ξεχνῶ· καὶ σὲ καρτεράει ἡ δούλια μου ἀδερφή· ἄκουσ με καὶ πᾶγαινε στὸ λόγγο.

Ὁ Βαγγέλης : Στάθηκα στὰ μάτια σου νὰ ζήσω, καὶ κείνα ἀναδακρῦσανε ἀπὸ συμπόνια τῆς ἀδερφῆς ; Κυρά μου, πού ἡ κόλαση μου ἐσκέλεψε μέσα στὴν καθάρια σου ψυχὴ, τίνα τότες μοῦ δόσες νὰ κεραστῶ στὸ νιὸ φαρμάκι ;

Ἡ Ἄρνα : (στὸ Βαγγέλη κοντὰ πού ἀνέβηκε στὸ λιακωτό). — Λάθεψα σ' ὅ,τι ἔπραξα· τὴ συμπονάω, Βαγγέλη μου, καὶ φέγα, φέγα γιὰ τὸ λόγγο· ἀρνήσου με, σὲ περικαλῶ στὸ κρῖμα σας δὲ λαχταρῶ· δὲν τὸ ξερα πού ἐσμίζατε κριματεροῖ· φέγα, Βαγγέλη. — (Ὁ Βαγγέλης στέκει συλλογισμένος καὶ ἀμίλητος. Σιγά-σιγά ὁ γέρος ἐρχεται στὸ λιακωτό χωρὶς νὰ τονε νιώσουνε· ξαφνιάζονται ἀκούγοντας τονε νὰ τοὺς μιλεῖ).

Ὁ Γέρος : Τόμου ἔκουσα τὸ λόγο νὰ μ' ἀκλουθαί· σατανικός, δὲν πείκαζα τίνα εἶναι τὸ σημάδι, τίνα κατηγοράνε μας· τώρα τὸ μαθαίνω. Ἐλεα· τίνα μ' ἀναμπαίζουσι στὴ ρούγα σὰν περνῶ ; Τίνα συβάνουσι¹⁸⁾ σκυλιὰ τὰ παιδαρέλια νὰ μ' ἀλυχτάνε ; Νὰ ἡ ἀφορμή. Σὲ κτήφορο τέτοιο ἡ σφορὰ μὲ κυλάει πού ὁ νοῦς μου δὲ χωράει τοῦ χαμοῦ τὴν τέτοια λαχτάρα. Ἐλάτε μέσα, ἐλάτε μέσα· θὰ σὰς εἰπῶ ἕνα παρκαῦθι· τίνα φοβηθήκατε τὰ τρέμουλα χέρια μου ; Τὰ χιονάτα μαλλιά μου ; Χά ! Χά !... (Πᾶνε μέσα στὸ παραγῶνι. Ὁ γέρος ζυγώνει τὸν Βαγγέλη κοντὰ στὸ λυχνάρι καὶ τὸν τηράζει καλὰ στὸ πρόσωπο καὶ ἀπὸ πάνω ὡς μὲ κάτω τὴν κορμωστασιά).

Ὁ Γέρος : Ἡ ζωὴ σου εἶναι ὁμορφη, καὶ τὸ μαντεύω σ' ἀνοιχτά σου στήθια· βαστιέσαι ἀπὸ τὴ μιὰρῆ γωνιά τοῦ Χαρέα τοῦ γύφτου ; Ναί· σὲ γνῶρισα καλὰ· δὲ λάθεψα· εἶσαι καὶ ἀχαμνόμερος πῶρα· μιὰ φορὰ ἡ γενιά σου τὸ καμὲ τὸ ψυχικὸ μὲ

18) Βάνω τὰ σκυλιὰ νὰ βεβίζουσι, νὰ γυμνάζουσι.

τὴ δική μας· μὰ εἶσαι πάντα ὀχτρός. Τὸ νιώθει πῶς εἶσαι ὀχτρός ;

Ὁ Βαγγέλης : (σηκώνοντας τὸ κεφάλι ψηλὰ καὶ φέρνοντας τὸ χέρι του στὰ στήθια). Παππού, εἶσαι σὺ καὶ μοῦ μιλάς λόγια ὄχρουσις πού μοῦ πληγιάζει τὰ στήθια· μὰ ἡ δύναμη μου τρέμει ὀμπρός σου σὰν τὴ σταλαματιά νερὸ στὸν ἥλιο· καὶ ἂ στοχαστῶ κακὸ γιὰ σένα ἀνρίγει ὁ γιάλδς νὰ τὴνε καταπιεῖ· σκύθω παρήφανα καὶ προσκυνῶ τὸ χῶμα πού πατάς· γραφτὸ στὴ γενιά μου εἶτανε πάντα καὶ ἀπὸ μιὰς ἀρχῆς τὸ σέβος νὰ κρατοῦμε καὶ στὸν κάλλιο μας. Εἶναι ἀγαθὸς οἱ ὁρμήνεις¹⁹⁾ σου γιὰ ν' ἀγγελίσουσι²⁰⁾ τὸν πεινασμένο ἀπὸ καλοσύνη· ὄχι καὶ μένα...

Ὁ Γέρος : Φέγα, ὀχτρέ ! Πατάς ἐδῶ τὸ πόδι σου στὴν πλάκα πού ἐσφαλῆσανε οἱ δικοί σου ; Τὸ αἶμα ἀναβουίζει γδίκηωση· φέγα ὀχτρέ ! Στὴν ἀγδίκηωτη πόρτα μὴν πατάς· θαρρεῖς πῶς εἶμαι γέρος καὶ ἔρημος ἀπὸ σερινά ; (Ὁρμαίει τρέμοντας· σκουντάφτει καὶ πέφτει χάμου· τὸν ἀνασηκώνουσι καὶ τονε καθίζουσι στὸ παραγῶνι· μιὰ θανατερὴ σωπασιά). — Ὁ Γέρος (ἀργὰ καὶ μὲ ἀδύνατη φωνή). Παιδιά, πού εἶσατε, παιδιά μου, ζυπνήστε μιὰ βολά... Θυμητικὸ μου, στάσου νὰ τὰ ἰδῶ ἄκέρια· καλοσύνεψε, καιρὲ, νέκουσω τὴ φωνὴ τους... Οἱ κύλεις χορταριάσανε, καὶ οἱ πόρτες δὲν ἀνοίγουσι νὰ δεχτοῦνε τοὺς καθρέφτες... τῆς νειότης καὶ τῆς ἀντρικίας ὁμορφιάς... τὰ πενταμορφά μου πρόσωπα δὲ στήνουνε τίς γνωστικὲς κουβέντες ὀλόγουρα στὸ πηγάδι, καὶ τοῦ παραγωνιοῦ τὰ ξέφωτα... Τ' ἄλογα πεταλώσανε καιρὸ τώρα γιὰ νὰ κινήσουνε... καὶ ἀκαρτεροῦνε καθαλάρηδες νὰ πᾶνε καλεσμένοι στὰ πανηγύρια τοῦ γάμου... καὶ τὰ μουλάρια μὲ τίς χάρες στέκουσι περίλυπα στὶς ξώπορτες... (Ἀναστενάζει βαθεῖα· σταματᾷ ἕνα λίγο, καὶ ξαναλεῖ). Χλιμιντραίει ὁ καιρὸς πού ἐδιάβηκε στὸν πύργο μου... σὰν τὸ πρωτόστρωτο πουλάρι ἀναζητῶντας λειβάδια... Τάχα θὰ ζημερώσῃ μιὰν αὐγὴ, ν' ἀνοίξω τὸ παραθύρι μου... γιὰ νὰ καλοδεχτῶ τὰ χελιδόνια πού θάρθουνε γνῶριμα φωλιές νὰ χτίσουνε στὴ ἴδια μας τὴ στέγη ;... (Σύγκαίρα ἀγροικίει καὶ τραγουδοῖ ἀπὸ μακρὰ, κίθλο ζυγώνει γλήγορα)

Τρέμει ἡ διπλή²¹⁾ στὰ στήθια μου...
τὸ φίλημα σου ὀχτρέ...

19) Συβούλις.

20) Νὰ ἐλεήσουνε.

21) Πληγή.

τὸ πλάνημα σου εἶν' ὀχτρια
στὸν κόρφο μου, ἀδερφοπιέ...

Λίγο ἀκόμα καὶ ἀγροικιῶνται λαχανιάσματα στὴ σκάλα. Ἡ Ἀριστούλα ἀμπώχοντας τὴν πόρτα προβαίνει τὸ κατώφλι· ἀποσταμένη καὶ ἀραχνη· μιὰ εὐωδιά κλαρίσια πέφτει μέσα στὸ παραγῶνι στὸ φανέρωμα τῆς).

Ἡ Ἀριστούλα : Ἄναψε φῶς, παππού, βάλε φωτιά τί ἐπάγωσα· (καὶ γελώντας ἀναγελαστικά.) γιὰ ἰδέσ ἀντρας ἀκέριος ! Ροπή²²⁾· τ' ἀνέμου νὰ γενῆς... στὸν ὄρκο σου νὰ σβύσης, τύραγνε... (Τὸνε ζυγώνει ξαφνικά, τοῦ ἀδράχνει τὸ χέρι· κείνος ἀσάλευτος.) Τὸ αἶμα ἐστάλαξεν ἡ προδοσιά στὴν ἀγκαλιὰ μου πού σὲ κοίμησα, δολερί... Τοῦ πύργου μας, παππούλη, ἡ πόρτα δέχτηκε τὴν ἀτίμωση καὶ τὸ χαμὸ τ' ἀποσπεροῦ ! Σ' τὸ κράζω, τοῦτος εἶναι πού μὲ κάτεχε... Τοῦτος εἶναι πού τότες καμάρωσα, τοῦτος πού τὴν κατᾶρα σου νὰ ριζῆς στὸ κεφάλι του, τὸ μολεμένο !... Ἡ ὀργή σου ἄς πέσει ἀπάνω του, καὶ ὄχι στὴ χαμηλοβλεπάτη μου ἀδερφή.

Ὁ Γέρος : Τίνα εἶπε ἡ φωνὴ σου ; μὴ δὲν ἀπέκασα καλὰ ; Τοῦτος εἶναι ὁ διαλεχτός ; Τοῦτος πού μὰς ἐπάτησε χιλιοχρονίτικη τιμὴ ; Τότες ἄς ρέψουνε τὰ θλιβερά σκουτιὰ σου, ὀλόγυμνη γιὰ νὰ σὲ ἰδῆ καὶ ἡ νύχτα στὴν ντροπή σου, νὰ βουίζουσι τ' ἀγέρια... Φρικιάζει ὁ νοῦς νὰ τὸ δεχτεῖ. Ἐναι ἀτιμὰ βαρύτερη καὶ ἀπὸ τ' ἀγδίκηωτο κακὸ...

Ἡ Ἀριστούλα : Ὁ μικρός, εἶναι στὴ νιότη ὁμορφος, καὶ τὸ κεφάλι του γραμμμένο σηκώνεται ἀψηλὰ στὴν περσάνεια· σκύψε καὶ προσκύνησε στὴν ὄψη κάνε τοῦ παππού... Ἐχεῖς, κλοπροαίρετε, γλυκὸ τάχειλι γιὰ νὰ σταλάξεις φαρμακίσι πιστη;..

Ἡ Ἄρνα : Τὴν ὀργητα σου κρατῶ μὲ τὴ φρονιμάδα μου καὶ τὴν ταπεινσύνη· σπαῖ²³⁾ ἀνοίγει στὴν καρδιά τοῦ ἀγαπητοῦ καλοῦ σου ; Τίνα, ἀδερφή, μολόγησες, καὶ τίνα ἀπανταχαινεις ; Τί ὄβριζεις ἄδικα ; δικός σου καὶ νὰ τονε χαίρεσαι· ποιός σου τ' ἀρνιέται ; (Παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι τὸ Βαγγέλη καὶ τὸν πάει κοντὰ στὴν Ἀριστούλα. Ἡ Ἀριστούλα χαμηλώνει τὰ μάτια καὶ δακρῦζει).

Ὁ Γέρος : Παρβένα, μὲ τὰ θεοτικά σου λόγια δρόσισε μας τὰ σπλάχνα· καὶ ἐρχεται σὲ σένα ἡ εὐχή μου ἀρματομένη τῆς γενιάς τὰ δῶρα· (γυρίζοντας κατὰ τὸ Βαγγέλη.) Χείρου τὸ πανηγύρι

22) Φύσημα.

23) Πληγή, σφάξιμο· τὸ μέρος τοῦ λιμοῦ, κάτω ἀπὸ τὸ καρόδι τοῦ λαρυγγιοῦ.

τῆς Μῆλος. Εἶναι δύο. Καὶ τὸ μάρμαρο φαίνεται πῶς νιώθει μπροστά της τὴν προσβολήν. Ἄ, τί μοῦ στάθηκε σήμερα καὶ μιλάω ὄλο μὲ στίχους ; Εἶναι τοῦτη ἡ ὁμορφὴ αὐγούλα πού σκιρτάει μέσα μου. Τί αἰθέρας ! Μεθάει. Θαρρεῖ κανεὶς πῶς ἀναπνέοντας ἀναπνέει τὸ κρασί.

— Μὰ ἀκόμα τὸ κρασί, μουρμούρισε κείνη.

— Αἰ, λοιπὸν ναί, μίθησα. Εἶναι νὰ μὴ μεθῆσω μὲ μιὰ τέτοια αὐγὴ καὶ μὲ σὰς κοντὰ μου ; Ὡ τί βαθεῖα ματιά. Ναί εἶναι ἕμορφα ἔτσι. Καὶ ὡστόσο θυμάμαι... Τὰ εἶδα πάντα, μὰ τὰ εἶδα τὰ βαθεῖα αὐτὰ καὶ ὁμορφα μάτια πνιγμένα στὴν τρυφεράδα. Πόσο εἶτανε ὁμορφα τότες ! Μὴ γυρίζετε τὸ κεφάλι, Μάσσα· γελᾶστε τουλαχιστο. Δεῖχτε μου χαρούμενα τὰ μάτια σας, σὰ δὲ μ' ἀξιώνετε νὰ μὲ κοιτᾶχτε μὲ γλυκάδα...

— Ἐλάτε, Βερετιέφφ, ἀφῆστε με, εἶναι καιρὸς νὰ γυρίσω σπιτι.

— Μὰ θὰ σὰς κάμω νὰ γελᾶστε. Νὰ ἕνας λαγός πού τρέχει.

— Πού ; ρώτησε ἡ Μαρία.

— Ἐκεῖ κάτω μέσα στὶς σίκαλες, πίσω ἀπὸ τὴν ρεματιά, κάποιος τὸν κυνηγεῖ· καὶ τὸβαλε στὰ πόδια. Οἱ λαγοὶ δὲν περπατᾶνε τόσο νορίς. Θέλιτε νὰ

τὸν κάμω νὰ σταθῆ ;

Καὶ ὁ Βερετιέφφ σφουρίζε μιὰ μακρυὴ σφουριξιά. Ὁ λαγός στάθηκε στὰ πσινά του πόδια· Στερέωσε τὰ μπροστινὰ στὰ στήθια του, σήκωσε ταῦτιά του καὶ ὀσμίστηκε τὸν ἀέρα σαλεύοντας τὰ μουσοῦνια του σὰν νὰ μάσας κάτι. Ὁ Βερετιέφφ κάθισε καταγῆς, σούφρωσε τὴ μύτη του, σάλεψε τὰ χεῖλια του, καὶ ὀσμίστηκε τὸν ἀέρα ὅπως ὁ λαγός. Ὁ λαγός ἔτριψε τὰ μουσοῦδια του, κούνησε τὰ πόδια του, ἔγυρε τ' αὐτιά στὸ λαϊμό του καὶ ἔφυγε. Ὁ Βερετιέφφ ἔτριψε ὅπως καὶ ὁ λαγός τὰ μάγουλα του καὶ κουνήθηκε τὸ ἴδιο.

Ἡ Μαρία δὲ μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὴ σοβαρότητα της καὶ ξέσπασε στὰ γέλια.

— Μπράβο, φώναξε ὁ Βερετιέφφ πηδώντας. Δὲν εἶσατε φιλάρεσκη. Ἄν καμιά γυναίκα τοῦ κόσμου εἶχε δόντια σὰν τὰ δικὰ σας, δὲ θάκνε τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ γελᾶ ἀπὸ τὸ πρῶν ὡς τὸ βράδυ. Καὶ γιὰ τοῦτο σὰς ἀγαπάω, γιὰτί δὲν εἶσατε γυναίκα τοῦ κόσμου. Γιὰτί δὲ γελᾶτε χωρὶς αἰτία. Γιὰτί δὲ φορεῖτε γάντια στὰ χέρια σας. Μ' ἀρέσει νὰν τὰ φιλῶ γιὰτί εἶναι ἠλιοκαημένα. Νιώθει κανένας σὲ δαῦτα τὴ ζωὴ καὶ τὴ γεροσύνη. Σὰς ἀγαπᾶω γιὰτί δὲν κάνετε τὴ σοφή. Γιὰτί εἶσατε πε-

ρῆφανη, σιωπηλή, γιὰτί δὲ διαβάζετε βιβλία καὶ δὲν ἀγαπάτε τοὺς στίχους...

— Θέλιτε νὰ παγγεῖλω στίχους ; εἶπε ἡ Μαρία μὲ χτυπητὴ ἔκφραση.

— Στίχους ! φώναξε ὁ Βερετιέφφ.

— Τοὺς ἴδιους κείνους πού ἀπάγγειλε κείνος ὁ κύριος ἀπὸ τὴν Πετρούπολη.

— Ἀκόμα ὁ Ἀντζάρ ; Εἶναι ἀλήθεια λοιπὸν πῶς ἀπαγγεῖλατε τὴ νύχτα στὸν κῆπο ; Αὐτὸ τὸ ποίημα πρέπει νὰ σὰς ταιριάζει. Μὰ σὰς ἀρέσει τόσο λοιπὸν ; Ἄς δοῦμε. Ἀπαγγεῖλτε το.

Ἡ Μαρία κόμπιαζε.

Ἀπαγγεῖλτε το, σὰς παρακαλῶ, εἶπε στέκοντας ὀμπρός της μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια. Ἡ Μαρία ἔρχισε. Στὸν πρῶτο στίχο σήκωσε τὰ μάτια στὸν οὐρανὸ τρομάζοντας νὰ συναπαντήσῃ τὰ μάτια τοῦ Βερετιέφφ. Πρόφερε μὲ τὴ γλυκεῖα φωνὴ της πού ἔμοιαζε μὲ τὸν ἦχο βελοντσέλου. Μὰ σὰν ἔφτασε στὸ στίχο

«Καὶ ξεψυχάει ὁ ἄμορφος ὁ σκλάβος στὴν πληγὴ τοῦ ἀνίκητου»

ἡ φωνὴ της τρεμούλιασε, τὰ περήφανα καὶ ἀσάλευτα φρύδια της σηκώθηκαν ἀθῶα σὰν τὰ φρύδια μιᾶς κοπελοῦλας, καὶ τὰ μάτια της σταθῆκαν ἀπάνω

γιέ μου, και δοξάζου στην ἀγκαλιά της. Σε χωράω...

Ο Βαγγέλης : Ἡ βλοσυρή σου ἀρχοντιά σαλεύει μέσα μου τὸ δόξασμα καὶ τὴν ἀντρεία γονατίζω ὀμπρός σου...

Ἡ Ἄρνα : Χαρά σας! καὶ τοῦ λόγου σας θάκούω τὴ μυρουδιά στην ἀγκαλιά σας...

Ο Γεωργ : Τηράζοντας κατὰ τὸ φεγγίτη πού πέφτει τὸ φῶς τῆς αὐγῆς.) Ἔτσι νὰ πεθάνω μὲ τὰ τυφεκὰ λόγια τῆς Ἄρνας μου, καὶ σὺ ἀγριονιά μου, φίλησε στὰ χεῖλιά μου τὴν ψυχὴ τῆς γενιάς μου πού θὰ βγαίνει... Σε σένα σταματάει ἡ εὐχή μου καὶ ὁ πόνος μου... (Ἡ Ἄρνα γονατίζει καὶ τονε φιλεῖ στὰ μάτια. Ὁ Βαγγέλης καὶ ἡ Ἀριστούλα ἀγκαλιάζονται. Ἡ Ἄρνα τοὺς τηράζει καὶ χαμογελάει.)

ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Ο ΙΣΚΙΟΣ ΤΟΥ ΠΕΘΑΜΕΝΟΥ

ΔΡΑΜΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ

(Τὸ δράμα τοῦτο ὀργραφῆ ἐδῶ καὶ τρία χρόνια. Στὸ ἀναμεταξύ κάποιες ιδέες μου γιὰ τὸ θέατρό μου, πού σὰν ἰσκιος σάλευαν ὡς τότε μπροστὰ στὸ νοῦ μου, δυναμώθηκαν περισσότερο, ὡς πού πήραν τὴν ὀριστικὴ μορφή τους. Τὶς ιδέες μου αὐτὲς τις εἶπα πέρυσι ἀπὸ τις στήλες τοῦ «Νουμά», βάνοντάς τις ὡς πρόλογο τῆς τραγωδίας μου «Τὸ Γεφύρι τῆς Ἄρνας». Ὁ «Ἰσκιος τοῦ πεθαμένου» ἔμεινε μέσα στὸ συρτάρι μου, χωρὶς ποτὲ νὰ φαντάζουμε ὅτι θάβλεπε τὸ φῶς τῆς μέρας. Μὰ ἤρθε στιγμὴ πού τὴ παραπεταμένο αὐτὸ ἔργο μου ζήτησε τὴν ἀγάπη μου τὴν ἀγάπη, ἐκείνη πού ἔχουμε ὅλοι μας γιὰ ὅ,τι γράψαμε μιά φορὰ καὶ δὲν τὸ σκίσαμε. Κ' ἔτσι τώρα τὸ τυπώνω μὲ τὴν ἴδια ἀγάπη, πού, δοκίμαζα γι' αὐτὸ καὶ ὅταν ὀργραφῆ.)

ΠΡΟΣΩΠΑ

Παῦλος.—Ἄρνα, γυναῖκά του.—**Ξένη κόρη**
του.—**Στέφανος.**—**Νικήτας.**—**Ζωή,**
κόρη του.—**Ἐνας γιατρός.**—**Στὸ σπίτι**
τοῦ Παύλου.—**Ἐποχὴ σημερινή.**

ΜΕΡΟΣ Α΄.

(Σάλα καλὰ ἐπιπλωμένη καὶ μεγάλη.— Πόρτα μεσιανὴ καὶ ἄλλες δυὸ στα πλάγια. δεξιά καὶ ἀριστερά—Παράθυρα ψηλά.—Μόλις ἀνοιχτὴ ἡ σκηνὴ φαίνονται ἡ Ἄρνα καθισμένη καὶ κοντὰ τῆς ὄρθιος ὁ Παῦλος.)

Π. Ἐδῶ τώρα οἱ δυὸ μας μονάχοι μπορούμε,

στὸ Βερετιέφ μὲ τὴν ἐκφραση μίαν ἀτέλειωτης λάτρας.

Ἐρήχτηκε ἀμέσως στὰ πόδια τῆς τῆς, ἀγκάλιασε τὰ γόνατά της.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ σκληρὸς σας, ἐγὼ πού εἶμαι στὰ πόδια σας ὡ ἀφέντη! Εἰσάστε ὁ ἀφέντης μου, εἰσάστε ἡ θεὰ μου, εἰσάστε ἡ Δήμητρα μὲ τ' ἀγελαδίσια μάτια, ἡ Μήδεια μου ἡ μάγισσα : Ἡ Μαρία θέλησε νὰ τὸν ἀμπώξῃ, μὰ τὰ χεῖριά της σταματήσανε στὰ μαλλιά τὰ σγουρωμένα τοῦ ἀγαπητικοῦ της. Ἐνα χαμογέλιο ἀφάνταστο ξάνοιξε στὰ χεῖλιά της, καὶ τὸ κεφάλι της ἔγειρε στὰ στήθια της... Ὁρθώθηκε ξαφνικὰ, μὲ μιά ἀντρίκιαν δύναμη, ξεχώρισε τὰ χεῖριά τοῦ Βερετιέφ πού τὴν κράταγαν ἀγκαλιασμένη, καὶ σηκώνοντας τὴ σάρπα στὸ κεφάλι της, ἔφυγε τρέχοντας.

Μάσσα, Μάσσα! φώναζε ὁ Βερετιέφ.

Ἐῖτανε τώρα μακρὰ.

— Μὰ τρέχει σὰν τὸ λαγὸ, ἔλεγε μέσα του. Καὶ πετώντας μὲ πείσμα τὸ κασκέτο του στὴν πατημένη χλόη : Δυσέφρετη κοπέλα, καὶ τί δυνατὴ!

IV

Ὁ Γαβρίλης Στέπανιτς Ἀκελίνης, ὁ χτηματίας, πού στὸ σπίτι του ἐδινότανε ὁ χορὸς, εἶτανε ἀπὸ

γυναϊκά μου, νὰ μιλήσουμε πιὸ λούτερα.

ΑΝ. Μὰ καὶ ποιὸς εἶταν ὡς τώρα ἐδῶ, πού μὲς ἐμπόδιζε ; Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ δυὸ μας ἤμαστε ἐδῶ στὸ σπίτι.

Π. Ναι, οἱ δυὸ μας. Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ, Ἄρνα· δὲν εἶχα τὴ δύναμη, τὴ θέληση, δὲν ξέρω καὶ ἐγὼ τί, γιὰ νὰ πιστέψω ὅτι ἤμαστε οἱ δυὸ μας μόνο· Μοῦ φαινόταν πὼς κάποιον τρίτον πρόσωπο στεκόταν πάντα μπροστὰ μας, ἀνήμερό μας καλλίτερα, πού μου κρατοῦσε τὰ λόγια στην ἀκρὴ τῆς γλώσσας.

ΑΝ. Δὲ σε καταλαβαίνω, Παῦλο, τί θέλεις νὰ πῆς.

Π. Ἄκουσε, Ἄρνα... Δὲν ξέρω πὼς νὰ τὸ ἐξηγήσω· μὰ ξέρω καλὰ, ὅτι πολλές φορές ἀκούω μέσα μας κάποια δυνατὴ φωνὴ νὰ μὲς ζυπνᾷ ιδέες καὶ αἰσθήματα, πού ἴσως τὰ θέλαμε νὰ μὲνουν πάντα κοιμισμένα.

ΑΝ. Τί θέλεις νὰ πῆς μ' αὐτό ; Ἐξηγήσου καλλίτερα, γιὰτί μου φαίνεται, ὅτι τὰ λόγια σου κρύβουν κάποιο νόημα, πού δὲ θέλεις, ἴσως καὶ δὲν τολμᾷς νὰ τὸ φανερώσης.

Π. Εἶσαι κοντὰ στὴν ἀλήθεια. Κάτι τέτοιο μοῦ συμβαίνει. Μὰ ὄχι...πρέπει νὰ χῶ τὸ θάρρος νὰ...

ΑΝ. Τί ;

Π. Δὲν ξέρω ὅμως, ἂν αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ σωστό. Δισταζώ. Ἴσως ἔπρεπε, σὰν ἄντρας πού εἶμαι, νὰ μιλήσω πιὸ ἀφοβα, πιὸ καθαρά. Μὰ τί νὰ σοῦ πῶ· φοβᾶμαι τὴ γυναικειαν ἀδυναμία σου, φοβᾶμαι μὴν παρεξηγήσης τὰ λόγια μου καὶ τότε...

ΑΝ. Παῦλο! μὲ ρίχνεις ἀπὸ μυστήριο σὲ μυστήριο. Γεμίζεις τὴν ψυχὴ μου μὲ τὸ φόβο τοῦ ἀγνωστοῦ, μὲ βυθίζεις μὲ τὰ λόγια σου στὸ σκοτάδι τῆς ἀμφιβολίας καὶ τελειώνει μὲ κάτι πού μοιάζει σὰν δυσπιστία. Μίλησε καθαρά, σὲ παρακαλῶ. Τί θέλεις νὰ πῆς μὲ ὅλ' αὐτὰ ;

Π. Δὲν ξέρω πὼς σήμερα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, κατάλαβα κάτι, πού μὲ ἀνατάραξε σύγχωρο, πούκαμε τὴν καρδιά μου νὰ σπαράξῃ ἀπὸ κάποιο αἰσθημα, πού ὡς τώρα τῶδιωχα ὅσο μπορούσα... Καὶ γιὰ τοῦτο... Κοίταξέ με καλὰ στὰ μάτια.

ΑΝ. Καὶ τί κάνω ἀπὸ τόση ὥρα παρὰ νὰ σε κοιτάζω κατὰματα, μήπως καὶ καταλάβω ἀπὸ τὴ ματιὰ σου τί θέλεις νὰ πῆς ; Ἐπειδὴ τὰ λόγια σου—σοῦ τῶρξίζομαι—μὲνουν ἀκατανόητα γιὰ μένα.

Π. Θυμᾶσαι πόσα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τὴν ἡ-

μέρα πού παντρευτήκαμε ;

ΑΝ. Περίεργο... Ἄν θυμᾶμαι, λέει ; Σωστὰ δέκα ὀχτὼ χρόνια καὶ δέκα μῆνες.

Π. Τόσα εἶναι, πραγματικὰ.

ΑΝ. Μὰ τί ρώτημα εἶναι αὐτό, πού μου κάνεις ;

Π. Κι ἀπὸ τὴν ἡμέρα, πού...;

ΑΝ. Ἀπὸ ποιά μέρα ; γιὰτί δισταζεις νὰ τὸ πῆς ;

Π. Ὅχι· δὲ δισταζώ... Ἀλλὰ δὲν ξέρω καὶ ἐν πρῆπῃ... Μὰ εἶναι ἀνάγκη... Ναι· ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού πέθαν' ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ πατέρας τοῦ Στέφανου.

ΑΝ. Παῦλο! γιὰτί μὲ ρωτᾷς αὐτό ; Πὼς σοῦ ἤρθε τέτοια ἰδέα ;

Π. Γιὰτί ταραχτήκατε ; ἐγὼ δὲ σὲ ρώτησα γιὰ νὰ ταραχτῆς.

ΑΝ. Ὅχι! ὄχι! τὸ ρώτημά σου ἔχει βαθύ νόημα... Τὸ καταλαβαίνω χωρὶς νὰ σοῦ τὸ πῆς.

Π. Δὲν εἶχα καμιά ἀμφιβολία γι' αὐτό.

ΑΝ. Πὼς ;

Π. Ἦμουνα βέβαιος, ὅτι διάβαζα μέσα στην ψυχὴ σου καὶ ἔβλεπα πάντα ἐκεῖ τὴν εἰκόνα μίαν ἄλλης Ἄρνας, τῆς ὁμορφῆς καὶ ὄνειροθυσιμένης κόρης, πού μὲ σκυρτῶ τὸ κεφάλι καὶ μὲ τὴ συλλογὴ στὰ μάτια καθόταν καὶ μετροῦσε μίαν-μὴν τις μέρες πού πέρασαν ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού κάποιος ἔπεσε νεκρὸς γι' αὐτή...

ΑΝ. Παῦλο!

Π. Μὰ δὲν τὸ κρύβω. Ὅσο καὶ ἂν μὲ παίραζε τὸ διάβασμά μου αὐτό, ὅσο καὶ ἂν σπάρταζε τὴν καρδιά μου ἡ εἰκόνα κείνη, εἶχα καὶ τὴ δύναμη νὰ μὴ τὸ φανερώσω ποτέ.

ΑΝ. Μὴν προχωρήσης! Δὲν πρέπει νὰ προχωρήσης, ἐπειδὴ βρίζεις τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ σου!

Π. Ναι· ἐννοῶ τὴν ἀντρίκίαν μου περηφάνειαν νὰ βρίζεται· μὰ εἶχα καὶ τὴν περηφάνειαν νὰ μὴ φανῶ τόσο ἀδύνατος, πού νὰ καταλάβῃ κανεὶς τί δοκίμαζώ. Σήμερα ὅμως ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα... Ἄ! σήμερα πρέπει νὰ διώξω ἀπὸ πάνω μου αὐτὸν τὸ βραχνά, πού μὲ βαρύνει, γιὰτί κάτι μεγαλειότερο ἀπὸ τὴ δική μου βρισιὰ ἔρχισε νὰ γεννιέται τριγύρω μας.

ΑΝ. Τί εἶναι αὐτὸ τὸ μεγαλειότερο, πού τὸ βλέπεις μόνον ἐσύ ;

Π. Μοῦ φαίνεται πὼς βλέπω ξαναζωντανεμένο κάποιο νεκρὸν, πούρχεται νὰ σταθῇ ἀνάμεσὸ μας· καὶ ἀκούω τὴ βραχνὴ φωνή του νὰ μοῦ σφυρίζῃ σιγά σιγά αὐτὴ ἀλήθειαν, πού δὲν τις εἶχα προσέξει ὡς τὰ τώρα.

τοὺς ρούσσους ἀφεντάδες κείνους πού κάνουνε τοὺς γείτονές τους νὰ ξαφνιάζονται γιὰ τὴν ἐπιτηδосὴν πού κατέχουσε γιὰ νὰ ζῶνε μιά ζωὴ ἀρχοντικὰ καὶ πλούσια μὲ εἰσοδήματα στὸ φαινόμενο πολὺ φτωχά. Μὴ κατέχοντας περισσότερο ἀπὸ τετρακόσους ψυχὰς, ὥστόσο δέχοντανε ὅλον τὸν καλὸ κόσμον τοῦ νοιοῦ σ' ἕνα μεγάλο σπίτι πού τόχτισε ὁ ἴδιος, μὲ κολώνες, καὶ ἀπάνουθε ἕναν πύργο, μὲ μιά σημαία στημένη στὸ τουρλί γιὰ νὰ δείχνῃ πὼς ὁ ἀφέντης βρισκότανε μέσα. Κληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα του τὴν περιουσία πῆλεσινὴ κατὰστασιν· μὰ κείνο πού ἔδειχνε πὼς ξεπετάχτηκε ἔτσι εἶτανε πὼς δούλεψε γιὰ πολὺν καιρὸ στὴν Πετροῦπολη καὶ σὲ θέτες μ' ἀνοιχτὲς τσέπες... Τέλος μιά καλὴ μέρα γύρισε καὶ ἀποκαταστάθηκε στὸν τόπον πού γεννήθηκε, μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τις τρεῖς θυγατέρες του, καὶ μὲ περιουσία ἀρκετὰ στρογγυλή. Τοῦτο φάνηκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν καλὴ ζωὴ πού ἔκκενε, τὴν ὀρχήστρα πού ἐσκάρωσε στὸ σπίτι του καὶ τὰ δειπνά πού ἔδινε.

Στὴν ἀρχὴ ὅλοι οἱ γείτονοι προλέγανε τὸ γλήγορο καταστρεμὸ του. Φτάνανε μάλιστα νὰ λένε πὼς τὸ βίὸ του θάβγαίνε στὴ δημοπρασία. Μὰ τὰ χρόνια περνοῦσαν, οἱ χοροὶ καὶ τὰ δειπνά ἀκολουθοῦσαν, μὰ τὸ βίὸ δὲν ἱπουλιόντανε. Καινούργια

σπίτια ξεφυτρώνανε ἀπ' οὐλές τις μεριές σὰ μανιτάρια, καὶ ὁ κύριος Ἀκελίνης δὲν ἔκανε τιποτάλλο παρὰ νὰ παχαίνει. Τότες τὰ κακομελετήματα τῶν γειτόνωνου πῆραν ἄλλη στράτα. «Ἄν τουλάχιστο εἶτανε ἕνας καλὸς ἀγρόνομος! λέγανε. Μὰ ὄχι, δὲ γίνεται, θὰ βρῆκε κάνα θεσαυρὸν». Θεσαυρὸ! ὡστόσο ἡ ἀφορμὴ τοῦ βιοῦ του ἐξηγιόντανε εὐκόλα. Μὰ κάθε εὐκόλη ἐξήγηση δὲ μὲς ἔρχεται εὐκόλα στὸ νοῦ στὴ Ρουσία.

Ὅπως καὶ ἂν εἶτανε, ὅλος ὁ κόσμος πῆγαινε μὲ προθυμὰ στὸν Ἀκελίνην. Δεχότανε τοὺς μουσαφιρίους του μ' εὐγενικότη καὶ ἔπαιζε στὰ χαρτιά κάθε παιρνίδι πού τοὺς ἄρρεσε. Εἶτανε ἕνας ἄνθρωπος κοντός, μεσόκοπος, μὲ ἕνα μακρὸ κεφάλι, μὲ πρόσωπο κίτρινο, καὶ μικρὰ χεῖρια. Εἶτανε πάντα φρεσκοζουρισμένος καὶ μυρουδισμένος μὲ κολώνια. Τὶς κηθημερνὲς καὶ τις γιορτινὲς φόρες μιά ζακέτα γαλάζια, κουμπωμένη ὡς ἀπάνω, πουκάμισο ἄσπρο, καὶ πλατὺ λαϊμοδέτη πού τοῦ ἄρρεσε νὰ κρύβῃ μέσα σὲ δαῦτον τὸ σαγόνι του. Εἶχε ἔτοιμο τὸ χαμογέλιο γιὰ καθετὶ πού τοῦ λέγανε, καὶ μίλαγε μὲ μιά μελένια φωνὴ καὶ μὲ ἀπλὴ εὐγενικότη. Δὲ θαμαζότανε γιὰ τις ἐξυπνες του ἀπόκρισεις, καὶ δὲν εἶχε οὔτε τὴν ὄψη ἐξυπνοῦ ἀνθρώπου, μὸλο πού ἀπὸ καιρὸ σὲ